

3.1 Základní přírodní zdroje země

Ing. Petr Stloukal

Ústav ochrany životního prostředí

Fakulta technologická

Univerzita Tomáše Bati Zlín

Obsah přednášky

---

1. Přírodní zdroje

2. Litosféra

3. Pedosféra

4. Voda

5. Vzduch

6. Biosféra

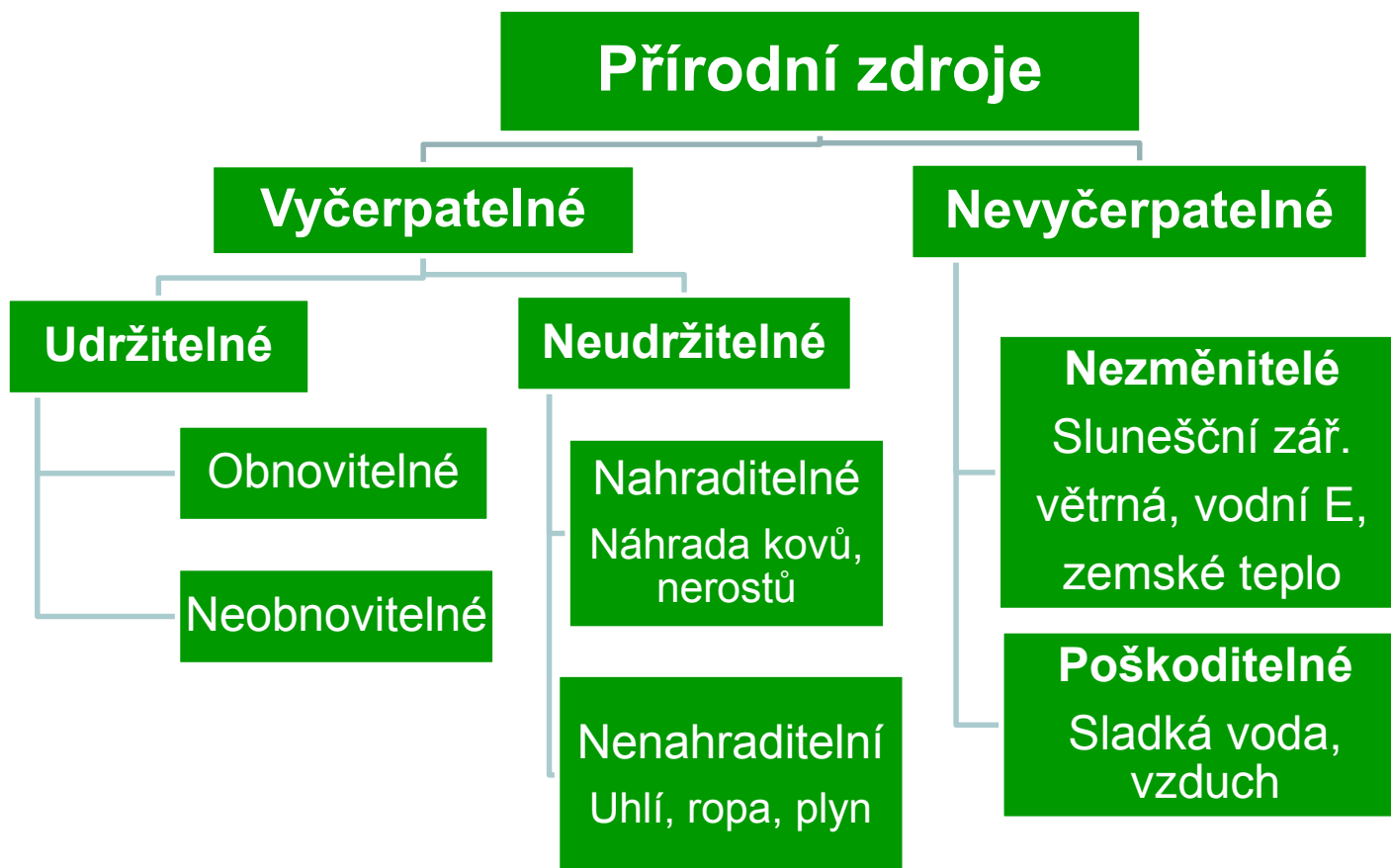
---

1) Přírodní zdroje

Přírodní zdroje

Jako přírodní zdroje označujeme ty složky přírodního prostředí, které člověk využívá k uspokojování svých potřeb.

---

2) Litosféra

Litosféra

A. Nerostné bohatství

Základním předpokladem pro rozvoj společnosti průmyslového

- Kovové nerosty – rudy kovů
- Nekovové nerosty – např. vápenec, kaolín, sklářské písky, síra..
- Fosilní paliva
- Uranové rudy

Dobývací prostory v ČR:

- plocha: 1 389 km² (k 31.12.2008)
- 1,8 % rozlohy ČR
- 977 dobývacích prostor (stav k 31. 12. 2008)

Litosféra

Fosilní zdroje

☐ Uhlí (Antracit, Černé, Hnědé, Lignit)

- Nejvydatnější zásoby
- Spalováním uniká do atmosféry CO₂ a síra (kyselé deště)
- Ekologicky nejnebezpečnější

☐ Ropa

- Směs uhlovodíků, především alkanů
- úniky, havárie

☐ Zemní plyn

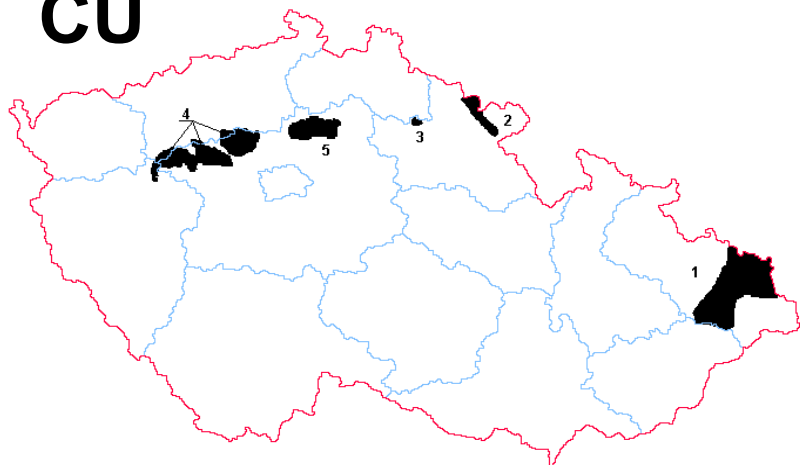
- Levné, ale přitom kvalitní palivo
- Nalézá se společně s ropou, uhlím, nebo samostatně
- Velmi malé znečišťování vzduchu při spalování

Litosféra

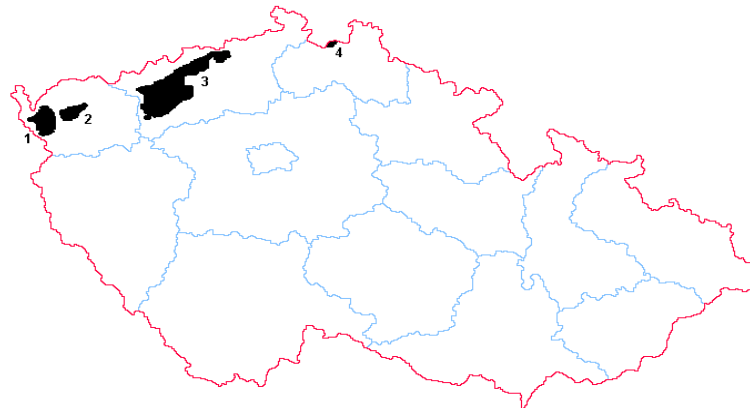
B. Uhlí

ČU

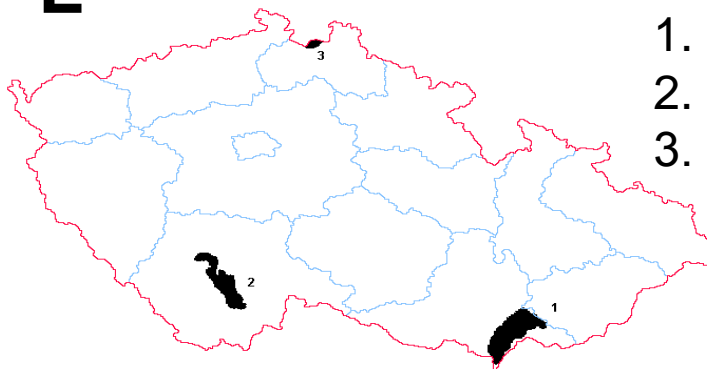
1. Hornoslezská pánev
2. Vnitrosudetská pánev
3. Podkrkonošská pánev
4. Středočeské pánve
5. Mělnická pánev

HU

1. Chebská pánev
2. Sokolovská pánev
3. Severočeská pánev
4. Žitavská pánev

L

1. Jihomoravská pánev
2. Jihočeská pánev
3. Žitavská pánev

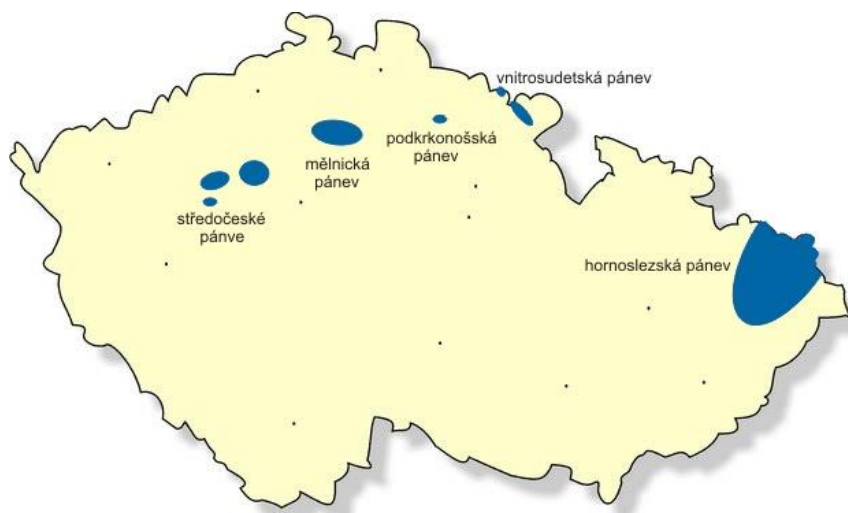

Litosféra

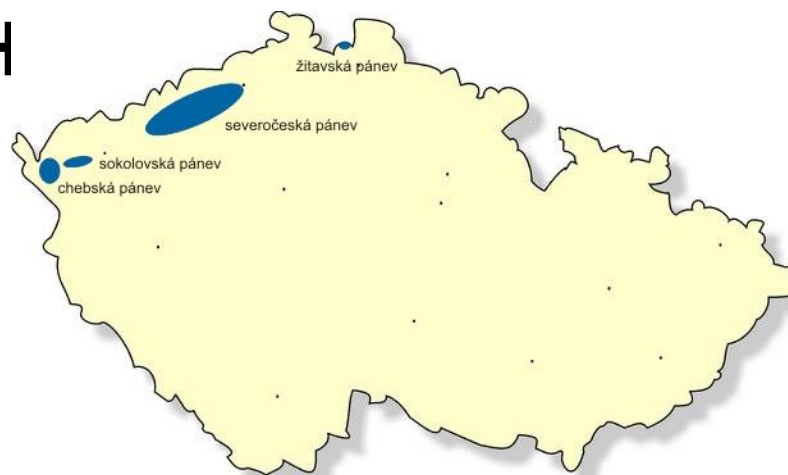
B. Uhlí

ČU

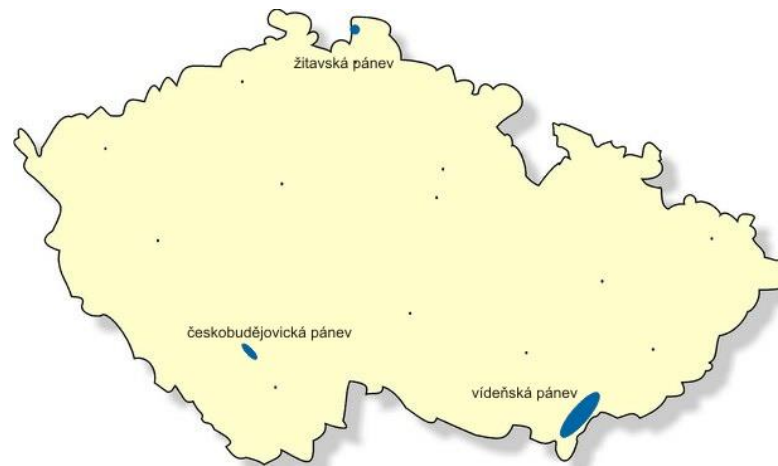
62 ložisek - 1,5 mld.t

H

54 ložisek - 2,6 mld.

L

9 ložisek - 204,2 mil. t

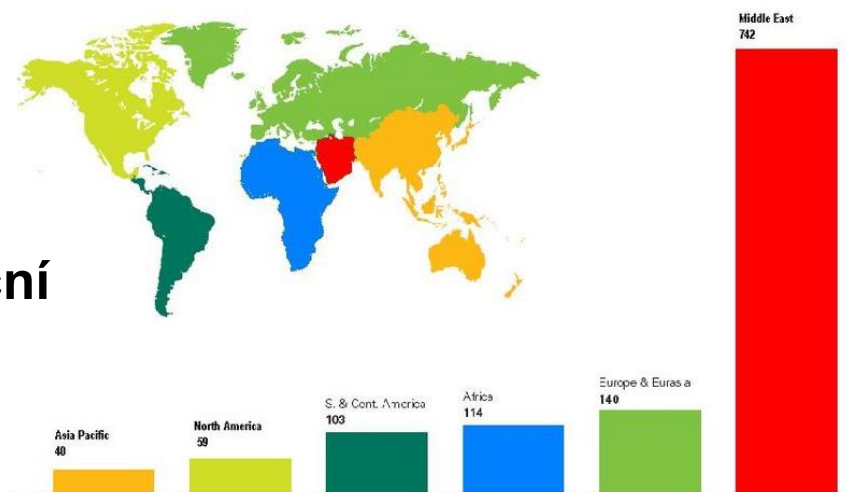
Litosféra

B. Ropa

30 ložisek -15,5 mil. T
Těženo je 24 ložisek s celkovou roční těžbou 236 tis. t v roce 2008.

Prokazatelné zásoby ropy

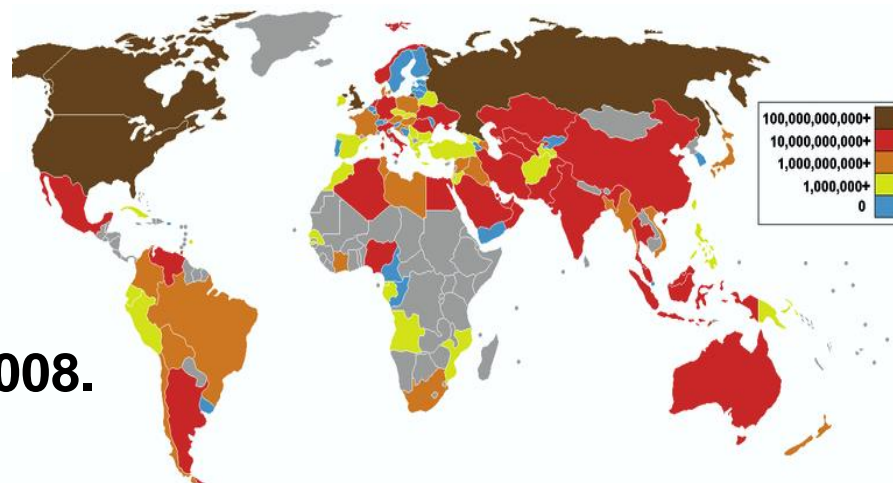

Litosféra

B. Zemní plyn

Těžba ve světě

88 ložisek - 4,3 mld. M³

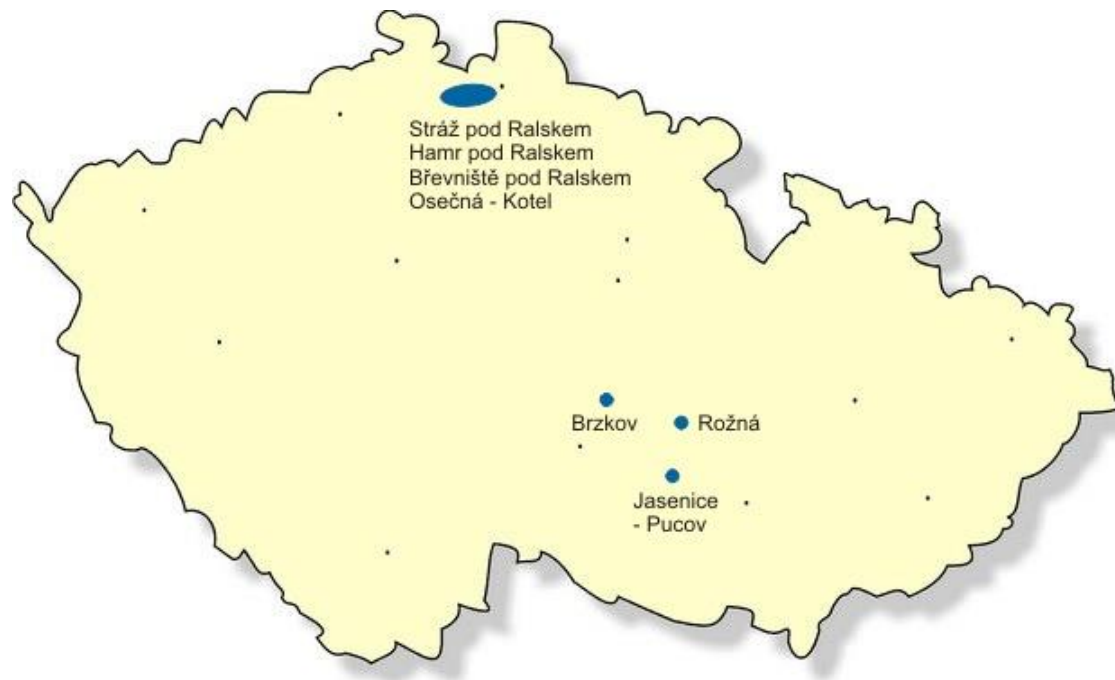
**Těženo je 41 ložisek s celkovou
roční těžbou 168 mil. m³ v roce 2008.**

Litosféra

Uran

7 ložisek - 1545 t

Těženo je jedno ložisko s celkovou roční těžbou 261 t U v roce 2008.

---

3) Pedosféra

Pedosféra

Půda

- ❑ vzniká postupným zvětráváním mateční (půdotvorné) horniny velmi složitým a dlouhodobým procesem
- ❑ **půdotvorné faktory:**
  - Výchozí (geologický materiál)
  - Tektonické poměry
  - Podnebí (teploty, srážky)
  - Organismy (mikroorganismy, vegetace, živočichové)
  - Reliéf (sklon, nadmořská výška)
  - Lidské hospodářství
  - ČAS !!!

Pedosféra

Půda

- ❑ vzniká postupným zvětráváním mateční (půdotvorné) horniny velmi složitým a dlouhodobým procesem
- ❑ Složení:
  - Organické části
  - Produkty látkové výměny
  - Zvětralá anorganická část
- ❑ základní výrobní prostředek v zemědělství a lesním hospodářství, významný přírodní zdroj a součást ŽP;
- ❑ nejvýznamnější vlastnost je úrodnost

---

4) Voda

Voda

- ❑ Základní složka ŽP
- ❑ Ve všech třech skupenstvích
- ❑ Slaná (salinita 35g/l), Sladká
- ❑ Většina spotřeby – ekonomická

- ❑ Celkové zásoby vody na Zemi jsou odhadovány na 1,392 miliardy km³

- ❑ Zásoby – **nerovnoměrné rozložení sladké vody**

Voda

Hydrologický cyklus

- Atmosférické srážky
- Povrchový odtok (např. v $l/s \cdot km^2$)
- Intercepce – množství vody v rostlinách
- Infiltrace - vsakování vody do půdy a propustných hornin
- Evapotranspirace
  - Evaporace – vypařování
  - Transpirace – vydechování rostlinami
  - Respirace – vydechování živočichy

Voda

Příklady specifické spotřeby vody

- ❑ USA 300 l
  - ❑ Vyspělé západoevropské země 150 – 200 l
  - ❑ Česká republika 120 l
  - ❑ Země třetího světa 10 l
-
- ❑ Hygienické minimum deklarované WHO 100 l

Kolik vody je třeba k výrobě

- ❑ 1 litru piva 25 l
  - ❑ 1 kg papíru 300 l
  - ❑ 1 kg vlny 150 l
-
- ❑ (pozn. na jeden litr biopaliva případně podle odborníků 2500 litrů vody)

Voda

Funkce vody v přírodě a ŽP člověka

- 1) biologickou (život organismů, lidstva, biomasy)
- 2) zdravotní (hygiena, rekreace, klimatizace)
- 3) kulturní a estetickou (zkrášlení krajiny)
- 4) **ekonomickou** (průmysl, zemědělství, energetika, doprava)
- 5) politickou (hranice států)
- 6) vojensko-strategickou

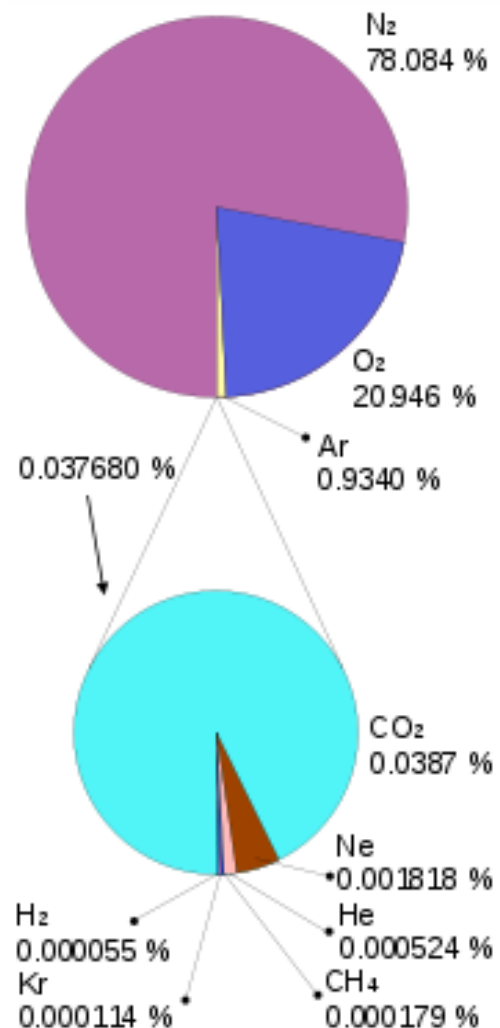
5) Vzduch

Vzduch

Zdroj **nevyčerpatelný** **poškoditelný**

- ❑ Zásobení kyslíkem
- ❑ Vzdušná doprava
- ❑ Chladící medium
- ❑ Surovina v průmyslu
- ❑ Zdroj energie

---

6) Biosféra

Rostlinstvo

Zdroje:

nevyčerpatelné (obecně)

vyčerpatelné (jednotlivé druhy)

- ❑ Důležité – produkce organické hmoty
- ❑ Fotosyntéza
- ❑ Součást koloběhu látek na zemi
- ❑ Rostliny jako zdroj pro průmyslovou výrobu
- ❑ Ovlivňují klima a obyvatelnost krajiny

Rostlinstvo

Zdroje:

nevyčerpatelné (obecně)

vyčerpatelné (jednotlivé druhy)

- ❑ Důležité – produkce organické hmoty
- ❑ Fotosyntéza
- ❑ Součást koloběhu látek na zemi
- ❑ Rostliny jako zdroj pro průmyslovou výrobu
- ❑ Ovlivňují klima a obyvatelnost krajiny

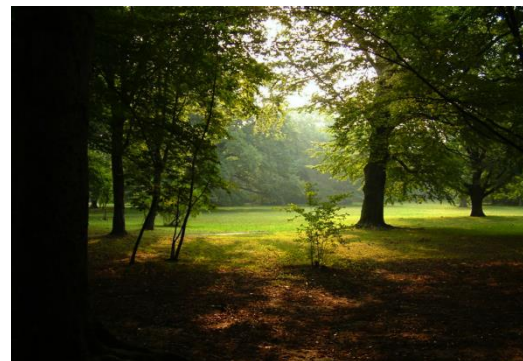

Rostlinstvo

Lesy

- Les je důležitým a významným ekosystémem.
- Na světě největší rozloha (32 %)
- Funkce:
  - Hospodářská
  - Vodohospodářská
  - Větrolamy
  - Protierozní funkce
  - Biologická a hygienická funkce
  - Rekreační

Kulturní rostliny

Kulturní, Léčivé, Aromatické ,
Dekoratívni

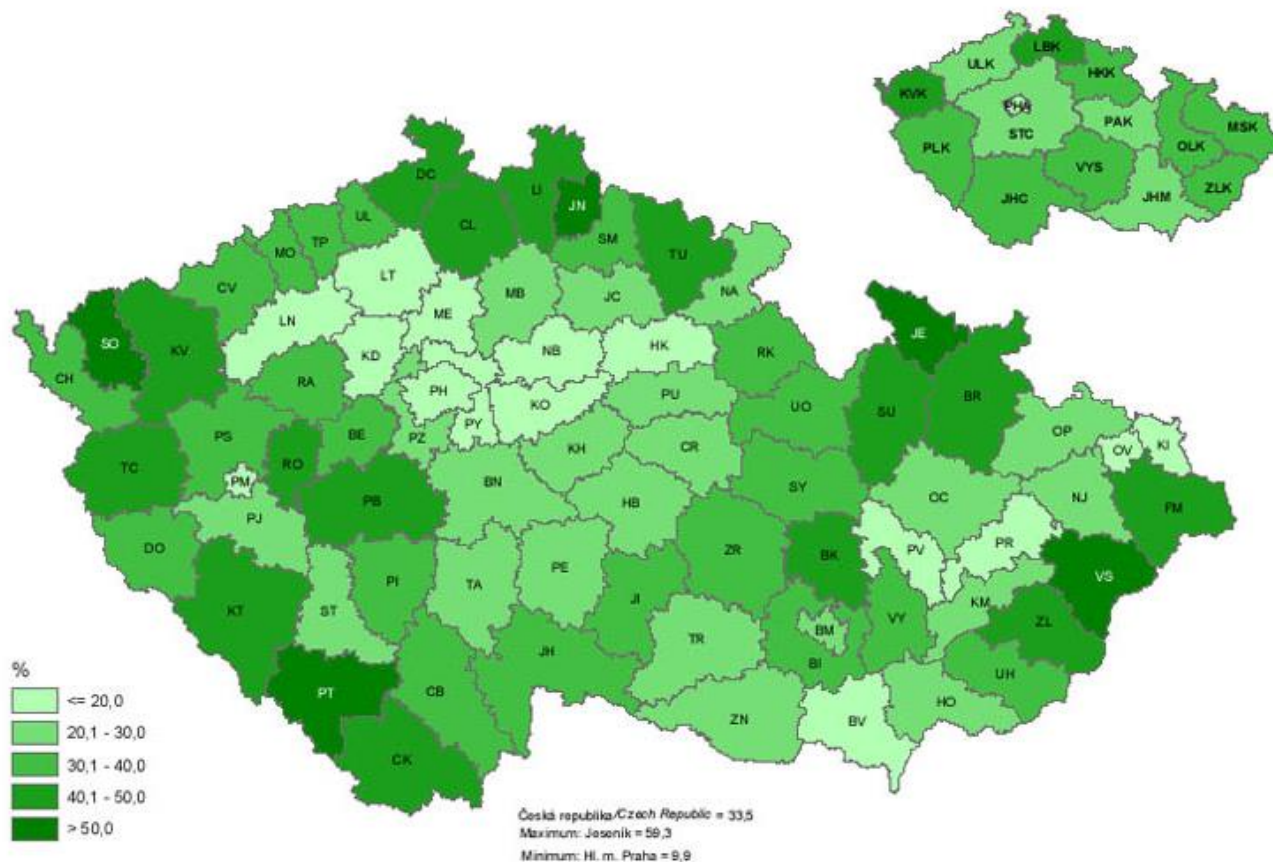

Rostlinstvo

Lesy

Podíl lesních pozemků na celkové rozloze území okresu/kraje v roce 2002

Proportion of forest land in total area of district/region: 2002

Živočichové

□ Nevyčerpatelné

□ Vyčerpatelné

□ Funkce

- Zdroj bílkovin, tuků

- Zdroj surovin (kůže, rohovina..)

- Ochrana vegetace, úrody a veřejného zdraví (užitečný hmyz)

- Estetické hodnoty, sport

- Ekologická rovnováha

Děkuji Vám za pozornost

Dotazy?

NEŽ PŘIŠLA TELEVIZE, ŽILI JSME TADY JAKO ZVĚŘ .

